Ἐκδίδοται δὶς τοῦ μηνός.
Τιμὴ ἐτησία Δραχ. 10.

Ἔτος δεύτ. Δ. ἑξαμ.

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ
ΤΩΝ
ΚΟΙΝΩΦΕΛΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

(ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΒΑΣΙΛ. ΔΙΑΤΑΓΗΝ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑ Δ. ΑΝΣΕΛΜΟΥ.)

Ἀριθ. 8. 1837. (Νοεμβρίου.)

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΒΟΤΑΝΙΚΗ. Βαθμολογία τῶν φυτῶν. — ΔΗΜΟΤΙΚΗ ἘΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ. — ἨΘΙΚΗ. Περὶ τῶν κατὰ πρόληψιν καὶ κατ' ἀλήθειαν ἀρετῶν. — ἈΝΑΛΥΣΙΣ ΝΕΟΦΑΝΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ. Ἐφημερὶς Ἀρχαιολογική. Βίοι τῶν ἐνδόξων φιλοσόφων τῆς Ἀρχαιότητος. — ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΒΟΤΑΝΙΚΗ.

Βαθμολογία τῶν φυτῶν.

Ἤθελεν εἶσθαι ἀδύνατον νὰ διακρίνῃ τις ἄνευ συγχύσεως τὸν ἀριθμὸν τῶν 60 χιλιάδων φυτῶν ἅτινα ἀνεκαλύφθησαν διὰ τῆς παρατηρήσεως, ἂν δὲν ὑπῆρχεν μέθοδος δι' ἧς νὰ ὁδηγῆται ἐν τῷ μέσῳ τοσούτου πλήθους διαφόρων εἰδῶν. Τῆς μεθόδου ταύτης ἡ τέχνη εἶναι ἡ διαίρεσις αὐτῶν εἴς τινα πρώτιστα κεφάλαια παριστῶντα τοὺς οὐσιώδεις χαρακτῆράς των. Κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν μερῶν τῶν φυτῶν, ἅτινα ἐχρησίμευσαν εἰς τὴν διάκρισιν αὐτὴν ὡς βάσις, δύναταί τις νὰ περιορίσῃ εἰς τρεῖς τὰς βοτανικὰς βαθμολογίας ὅλας· τὴν τοῦ Τουρνεφόρτου (Tournefort) τὴν τοῦ Λινναίου (Linnée), καὶ τὴν τοῦ Ἰωσίου. (Iussieu).

Ἰδοὺ ἑκάστης τῶν διαιρέσεων αὐτῶν αἱ βάσεις· ὑπάρχει ἐντὸς ἑνὸς φυτοῦ πληθὺς διαφόρων μερῶν, ὡς π. χ. ἄνθη, ῥίζαι, βλαστοί, φύλλα κτλ. Ὁ Τουρνεφόρτης ἐθεμελίωσε ὅλας τὰς διαιρέσεις τοῦ συστήματός του ἐπὶ τοῦ σχήματος τοῦ κάλυκος, (corolle) ἢ τοῦ μέρους αὐτοῦ τοῦ ἄνθους, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ πρωτίστη ἕδρα ὅλων τῶν εὐαρέστων αἰσθήσεων, αἵτινες χορηγοῦνται ἀπὸ τὰ φυτά. Κατὰ τὰς ἀρχὰς αὐτὰς αἱ 60 χιλιάδες τῶν γνωστῶν ἀνθῶν συμπεριλαμβάνονται εἰς εἰκοσιδύω κλάσεις τὰς ὁποίας εἶναι εὔκολον νὰ γνωρίσῃ τις. Ὁ Τουρνεφόρτης τὰς προσδιώρισε δι' ὀνομάτων ἀνακαλούντων μετ' ἀκριβείας τὸ κυριώτερον μέρος τῶν διαφορῶν των. Ἡ πρώτη

κλάσις εἶναι ἡ τῶν *κωδωνοειδῶν* ἀνθῶν (campaniformes), τῶν ἐχόντων δηλ. τὸ σχῆμα τῶν κωδώνων· ἡ δευτέρα ἡ τῶν *χωνοειδῶν* (infundibuliformes), ὡς ἐχόντων τὸ σχῆμα τοῦ χωνίου· ἡ τρίτη τῶν *προσωποειδῶν*, (personnées), ὡς ὁμοιαζόντων τὸ πρόσωπον ἀρχαίας τινος περικεφαλαίας· ἡ τρίτη τῶν *χειλοειδῶν* (labiées), ἐπωνομασθέντων οὕτως, καθότι ὁ κάλυξ αὐτῶν ἔχει τὴν ὁμοιότητα δύω χειλέων, *τῶν σταυροειδῶν* (cruciformes), τῶν ὁποίων ὁ κάλυξ σύγκειται ἐκ τεσσάρων μερῶν σταυροειδῶς τεθειμένων· *τῶν ῥοδοειδῶν* (rosacées) ἀνθῶν, σχηματισμένων ὡς τὸ ῥόδον· τῶν *σκιαδηφόρων* (ombelliféres), τῶν ὁποίων τὸ ὅλον τοῦ κάλυκος εἶναι διατεθειμένον εἰς σχῆμα σκιαδίου· τῶν *γαρυφαλοειδῶν* (carryophyllées), ὡς ὁμοιαζόντων τὰ γαρύφαλα· τῶν *κρινοειδῶν* (liliacées), ὁμοιαζόντων τοὺς κρίνους. Τῶν *χρυσαλοειδῶν* (papilionacèes) τῶν ὁποίων τὸ ἄνθος ἔχει σχῆμα χρυσαλίδος (πεταλούδας) κτλ. Ἡ τελευταία κλάσις περιέχει τὰ ἄνθη ἅτινα δὲν ἔχουσι κἀνὲν προσδιωρισμένον σχῆμα, διὸ καὶ τὰ ὀνομάζει ἄνθη ἀνώμαλα.

Τοῦ Λινναίου ἡ βαθμολογία δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς τὸν κάλυκα, παρεισδύει καὶ μέχρι τῆς καρδίας αὐτῆς τοῦ ἄνθους, καὶ στηρίζει τὰς διακρίσεις της ἐπὶ τῶν ὀργάνων αὐτῶν, ἅτινα χρησιμεύουσιν εἰς τὴν ἀναγέννησιν ἑκάστου εἴδους. Τὰ ὄργανα ταῦτα εἶναι τὰ μέρη τοῦ ἄνθους τὰ κατέχοντα τὸ κέντρον αὐτοῦ συνήθως· εἶναι δὲ γνωστὰ εἰς τὴν βοτανικὴν ὑπὸ τὰ ὀνόματα étamines, στήματα, καὶ pistils, θηλυγενῆ ὄργανα καρποφορίας. Τῶν στημάτων αὐτῶν ὁ ἀριθμὸς, ἡ στάσις των ἡ ἀναλογία των, ἡ ἀπουσία των κτλ. εἶναι οἱ χαρακτῆρες διὰ τῶν ὁποίων αἱ διάφοροι κλάσεις διακρίνονται Ὁ Λιναῖος συμπεριέλαβεν οὕτως ὅλα τὰ εἴδη τῶν φυτῶν εἰς εἰκοσιτέσσαρας κλάσεις τὰς ὁποίας προσδιώρισε δι' Ἑλληνικῶν ὀνομάτων ἐξηγούντων ἐντελῶς τὰ διακριτικὰ σημεῖά των. Ἡ πρώτη κλάσις εἶναι ἡ τῶν *μονανδριῶν* (monandries) *αἵτινες ἓν μόνον στήμα ἔχουσιν*, ἡ δευτέρα τῶν *διανδριῶν* (diandries) παρουσιαζουσῶν δύω στήματα, ἡ τρίτη τῶν *τριανδριῶν* (triandries) παρουσιαζουσῶν τρία, ἡ τετάρτη τῶν *τετρανδριῶν* (tedrandries) παρουσιαζουσῶν τέσσαρα μέχρι τῶν δωδεκανδριῶν (dodecandrïes) αἵτινες φέρουσι δώδεκα στήματα· ἐκ τῶν δύω ἀκολούθων κλάσεων δηλ. τῆς 13 καὶ 14, ἡ μὲν πρώτη περιέχουσα εἴκοσιν σχεδὸν στήματα καλεῖται παρὰ τοῦ Λιναίου *εἰκοσανδρία* (icossandrie), καὶ ἡ ἑτέρα περιέχουσα ἀριθμὸν ἀπροσδιώριστον στημάτων *πολυανδρία* (poliandrie). Αἱ ἕνδεκα ἄλλαι κλάσεις δηλ. ἀπὸ τῆς 15 μέχρι τῆς 23 διακρίνονται ἐκ τοῦ εἴδους τῶν σχέσεων τὰς ὁποίας τὰ στήματατα ἔχουσι μεταξύ των, ἢ μετὰ τῶν θηλυγενῶν ὀργάνων. Οὕτως τὰ ἄνθη τῶν ὁποίων ὅλα τὰ στήματα εὑρίσκονται εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἀπόδεσμον ἑνωμένα, σχηματίζουσι τὴν κλάσιν τῶν *μοναδέλφων* (monadelphes), ἐκεῖνα δὲ τῶν ὁποίων τὰ στήματα θλίβονται πρὸς τὰ θηλυγενῆ ὄργανα ἔχουσι τὸ ὄνομα *γυνανδρία* (gynandrie) κτλ. Τέλος πάντων τὰ ἄνθη τὰ ὁποῖα οὐδὲ θηλυγενὲς ὄργανον οὐδὲ στήματα ἔχουσι, τοὐλάχιστον κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, σχηματίζουσι μίαν τελευταίαν κλάσιν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν *κρυπτογάμων* (cryptogames).

Ὁ Τουρνεφόρτης εἶχε στηρίξει τὸ σύστημά του ἐπὶ τοῦ σχήματος τοῦ κάλυκος, καὶ ὁ Λιναῖος ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς θέσεως τῶν στημάτων καὶ τοῦ θηλυγενοῦς ὀργάνου, ὁπόταν ὁ Ἀντώνιος Ἰωσίας ἐδημοσίευσε μέθοδόν τινα βαθμολογίας πολλὰ τῶν πρώτων ἀνωτέραν. Ἡ μέθοδος αὕτη δὲν θεμελιοῦται μόνον εἰς τὰς μερικὰς μεταξὺ τῶν φυτῶν διαφορὰς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς πρωτίστους διαφορὰς ὅλων τῶν μερῶν αὐτῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καθιστᾷ πλέον ἀξιοτίμητον τὴν βαθμολογίαν τοῦ Ἰωσίου, καθότι αὕτη ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν διάγνωσιν τῆς φύσεως τῶν φυτῶν, ἐνῷ τὰ δύω ἕτερα συστήματα δὲν φέρουσιν εἰμὴ τὴν διάγνωσιν τινῶν ἐκ τῶν διαφορῶν αὐτῶν. Ὁ Ἰωσίας ἐσύστησε δεκαπέντε κλάσεις φυτῶν, ἑκάστη αὐτῶν διαιρεῖται εἰς ἀριθμόν τινα τάξεων, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον μεγάλον, αἵτινες συνιστῶσι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον, κατ' αὐτὸν, καλεῖται *οἰκογένειαι τῶν φυτῶν* (familles des plantes). Ἄλλως αἱ οἰκογένειαι αὗται παριστῶσι τὰς τάξεις τῶν φυτῶν, ἐντὸς τῶν ὑποίων, ὁ Τουρνεφόρτης καὶ ὁ Λιναῖος ἔκαμον τὴν διαίρεσιν τῶν κλάσεών των. Αἱ τάξεις αὐταὶ, αἱ εἰς τὰς ἀνωτέρω ἐκτεθείσας τρεῖς βαθμολογίας περιεχόμεναι ὁδηγοῦσιν ἐπομένως καὶ εἰς ἄλλας ὑποδιαιρέσεις, ὡς πρὸς τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη μέχρι τῆς διαγνώσεως ἑκάστου ἀτόμου τοῦ φυτοῦ. (10.)

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.

(Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με. Ματθ. XIX.)

Τοῦτον τὸν λόγον εἶπεν ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς, ὅτε ἀπέτεινεν εἰς τοὺς μαθητάς του τὴν τόσον ὑψηλὴν ἐνταυτῷ καὶ ἀφελῆ διδασκαλίαν, ἥτις ἔμελλε ν' ἀντηχήσῃ εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ νὰ φέρῃ τὸ χριστιανικὸν γένος εἰς τὸν μέγαν πολιτισμὸν ὅπου κατήντησε σήμερον μετὰ δεκαοκτὼ αἰώνων

δοκιμασίας καὶ κόπους. Αἱ παθητικαὶ αὗται λέξεις τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς χριστιανικῆς πίςεως περιλαμβάνουσιν ὅλην τὴν θρησκείαν· ἡ ἐπιςήμη, τῷ ὄντι πρέπει νὰ ἦναι κοινή. « οὐδεὶς τίθησι τὸν λύχνον ὑπὸ τὸν μόδιον. « ἀλλ' ἡ ἐπιςήμη δὲν ἐδόθη μὲ τὴν πνοὴν, εἰς τὸ ἀσθενὲς νήπιον τὸ ὁποῖον ἔρχεται εἰς τὴν γῆν. Ἐπειδὴ ὅλοι γεννώμεθα ἀμαθεῖς, καὶ ἠθέλομεν διαμένει διὰ παντὸς τοιοῦτοι, ἂν οἱ πατέρες ἡμῶν ὑπακούοντες εἰς τὸν αἰώνιον νόμον καὶ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ δὲν ἐφρόντιζον νὰ μᾶς ἐκπαιδεύσωσι. Κατὰ δυςυχίαν ὅμως αἱ κοινωνίαι τῶν ἀνθρώπων εὑρίσκονται διωργανισμέναι τοιουτοτρόπως, ὥςε ἡ ἐπιστήμη, τὸ κοινὸν τοῦτο ἀγαθὸν, ἡ πρώτη καὶ οὐσιώδης τῆς γενικῆς εὐδαιμονίας συνθήκη, δὲν δίδοται ἰσομερῶς εἰς ὅλους· ἐπειδὴ ἀνάγκη καὶ αὐτὴν νὰ ἀγοράσωμεν, καθὼς ὅλα τὰ πρὸς συντήρησιν τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου πράγματα, ἀλλ' ὅλοι δὲν ἔχουσι τὴν δύναμιν. Τὸ εὐαγγέλιον λοιπὸν, τὸ ὁποῖον προσκαλεῖ ὅλα τὰ παιδία, πτωχὰ καὶ πλούσια, εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ἐπιστήμης δὲν θέλει ἄραγε εἰσακουσθῇ; Ναὶ βέβαια, ἐπειδὴ καταντήσαμεν εἰς ἐκείνην τὴν κατάςασιν, ἥτις θέλει πραγματοποιήσει τὴν μέλλουσαν εὐδαιμονίαν, τὴν ὁποίαν ὑπεσχέθη ὁ θεὸς, ὅστις ἤνοιξεν εἰς ὅλους τὸ βιβλίον τῆς ἐπιστήμης. Οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν ἐγνώρισαν ὅτι ἦτον ἔργον χριστιανικῆς ἐνταυτῷ εὐσεβείας καὶ πολιτικῆς φρονίμου νὰ ἐξαπλώσωσι τὴν παιδείαν, καὶ νὰ τὴν καταστήσωσιν ὡς τὸν ἀέρα, εἰ δυνατὸν, καὶ τὸ φῶς ἀδάπανον καὶ εὐπόριστον. Ὅθεν καὶ ὁ ἀγαθὸς Βασιλεὺς ἡμῶν ὡς φιλόχριστος ἐνταυτῷ καὶ φιλόλαος, ἐφιλοτιμήθη καὶ προθυμεῖται κατ' ἐξοχὴν ὄχι μόνον διὰ τὴν ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν, ἀλλὰ πολὺ πλειότερον διὰ τὴν δημοτικὴν λεγομένην, ὥστε τὰ σχολεῖα πληθύνονται ἀκαταπαύστως, οἱ ὑπότροφοι προσέρχονται παμπληθεῖς καὶ αἱ κοινότητες ἐννόησαν τῆς εὐεργεσίας τὸ βάρος καὶ τὴν γενναιότητα Ἀλλὰ λείπεται πολὺ εἰσέτι νὰ κατορθώσωμεν, ἂν θέλωμεν νὰ λάβωμεν ὡς παράδειγμα τοὺς λαοὺς τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὴν Ἀμερικὴν, τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Γαλλίαν ἴσως, ἀλλ' ἐξαιρέτως εἰς τὴν Δανίαν δυσκόλως εὑρίσκονται τῆς παρούσης γενεᾶς ἄνθρωποι ἀμαθεῖς τῶν πρώτων γραμμάτων. Εἰς τὴν Αὐστρίαν μάλιστα οὔτε ὁ γάμος συγχωρεῖται, ἂν ὁ θέλων νὰ νυμφευθῇ δεν γνωρίζει ν' ἀναγινώσκῃ νὰ γράφῃ καὶ ν' ἀριθμῇ.

Ἐνταῦθα χρεωστοῦμεν νὰ συστήσωμεν εἰς τὸν ἔπαινον καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ κοινοῦ καὶ τοὺς πρὸ χρόνων ἤδη καταγινομένους εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν παιδίων τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ξένους, καὶ μάλιςα

τὸν Κ. Χὶλλ, ὅστις ὄχι μόνον ἀῤῥένων, ἀλλὰ καὶ κορασίων μικρῶν σχολεῖον σύςησεν· ἐκ τούτων δὲ πολλὰ δέχεται καὶ εἰς αὐτὴν τὴν οἰκίαν του, ὅπου μόνον μέχρι τοῦδε διδάσκονται διάφορα μαθήματα τὰ συνειθιζόμενα εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Εὐρώπης, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς μουσικῆς.

Εἴθε νὰ φιλοτιμηθῶσιν οἱ δῆμοι νὰ στείλωσι μὲ ὀλίγην τινὰ δαπάνην εἰς τὸ διδασκαλεῖον τοῦτο κοράσια προωρισμένα νὰ μεταφέρωσιν ἔπειτα εἰς αὐτοὺς τὰ ἀγαθὰ τῆς γυναικείας ταύτης μαθήσεως. (2.)

ΗΘΙΚΗ.

Περὶ τῶν κατὰ πρόληψιν καὶ κατ' ἀλήθειαν ἀρετῶν.

Ὀνομάζω ἀρετὰς κατὰ πρόληψιν ὅλας ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι δὲν συνεργοῦσιν εἰς τὸ δημόσιον καλόν· τοιαῦται εἶναι π. χ. ἡ σωφροσύνη τῶν Ἑστιάδων, καὶ ἡ σκληραγωγία τῶν ἀνοήτων μοναστῶν τῆς Ἰνδίας· ἐπειδὴ ἐν ᾧ δὲν ὠφελοῦσι τὸ κοινὸν, βλάπτουσι φανερῶς τοὺς ἔχοντας αὐτάς· καὶ ὅμως αἱ ψευδώνυμοι αὗται ἀρεταὶ τιμῶνται πλειότερον εἰς πολλὰ ἔθνη παρὰ τὰς ἀληθεῖς, καὶ οἱ σεμνυνόμενοι εἰς αὐτὰς ἀπολαύουσι μεγαλήτερον σέβας παρὰ τοὺς ἀγαθοὺς πατριώτας!

Κανεὶς τῷόντι δὲν θεωρεῖται εἰς τὰς Ἰνδίας τόσον ἱερὸς, ὅσον οἱ Βραχμάνες, ἐπειδὴ καὶ ἡ γύμνωσίς των αὐτὴ ἐμπνέει σέβας. Οἱ μὲν ἐξ αὐτῶν μένουσι δι' ὅλης τῆς ζωῆς προσηλωμένοι εἰς ἓν δένδρον, οἱ δὲ ῥίπτονται εἰς τὰς φλόγας, ἄλλοι φέρουσι φοβερὰς ἁλύσους, δὲν λαμβάνουσι ποτὲ στερεὰν τροφὴν, κλείουσι τὸ στόμα των μὲ κλειδαρίας, καὶ, τὸ χείριςον πάντων, οἱ γονεῖς δὲν δυσκολεύονται νὰ παραδίδωσιν εἰς τοὺς ἀθλίους τούτους καὶ αὐτάς των τὰς θυγατέρας!

Οἱ Βραχμᾶνες ἔχουσι τὸ ἐξαιρετικὸν προνόμιον νὰ ζητῶσιν ἐλεημοσύνην, καὶ παρακινοῦσι τοὺς ἄλλους νὰ τὴν δίδωσιν, ἀλλ' αὐτοὶ δὲν ἀκολουθοῦσι ποτὲ τὸν κανόνα τοῦτον. . . .

Διὰ τί, λέγουσι, γενόμενοι ἄνθρωποι νὰ ἐντρεπώμεθα γυμνοὶ, ἐπειδὴ ἐκβήκαμεν τοιοῦτοι ἀπὸ τὴν κοιλίαν τῆς μητρός μας;

Ἀλλὰ τὴν γύμνωσιν ταύτην εὑρίσκομεν καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους ἀγρίους ἢ νομάδας λαοὺς, ὀνομαστὶ δὲ εἰς τοὺς Καραΐβας.

Ὑπάρχουσι δὲ εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Πεγκιοῦ ἀναχωρηταὶ λεγόμενοι Σαντῶνες, οἱ ὁποῖοι δὲν ζητοῦσι τίποτε, καὶ ἂν κινδυνεύωσι ν' ἀποθάνωσιν· ἀλλὰ κατὰ καλὴν τύχην των προλαμβάνουσιν οἱ εὐλαβεῖς ὅλας των τὰς

ἐπιθυμίας. Ὅστις ἐξομολογηθῇ εἰς αὐτοὺς διαφεύγει τὴν ποινήν, ὅ,τι δήποτε τολμήσῃ κακούργημα· διατρίβουσι δὲ εἰς τοὺς ἀγρούς, καὶ εἰς τὰ κουφώματα τῶν δένδρων· τέλος ἀποθανόντες λατρεύονται ὡς θεοί.

Εὐτυχεῖς, τοὐλάχιστον οἱ λαοὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων αἱ κίβδηλοι καὶ παράσημοι αὗται ἀρεταὶ εἶναι μόνον γελοῖαι! ἀλλ' εἰς πολλοὺς αὐτῶν εἶναι καὶ θηριώδεις. Εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς Cochin ἀνατρέφουσι κροκοδείλους, καὶ ὅστις ἐκτίθεται εἰς τὴν λύσσαν τούτων τῶν θηρίων διὰ νὰ κατασπαραχθῇ μακαρίζεται ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Εἰς δὲ τὸ βασίλειον τοῦ Martemban θεωρεῖται ὡς εὐσεβείας ἔργον, περιφερομένου τοῦ εἰδώλου, νὰ πέσῃ τις ὑποκάτω τῶν τροχῶν τῆς ἁμάξης του, ἢ καὶ νὰ σφαχθῇ· ἐπειδὴ ὁ τοιοῦτος δοξάζεται ὡς ἅγιος καὶ τὸ ὄνομά του καταγράφεται εἰς χωριστὸν βιβλίον.

Αἱ γυναῖκες τοῦ Μαδαγασκὰρ πιστεύουσιν εἰς τὰς αἰσίας ἡμέρας καὶ ὥρας· ὅθεν ὅταν γεννήσωσιν εἰς τὰς ἀποφράδας, ἡ θρησκεία τὰς ἀναγκάζει νὰ ῥίπτωσι τὰ ἀθῶά των τέκνα εἰς τὰ θηρία, νὰ τὰ θάπτωσιν, ἢ νὰ τὰ πνίγωσι τοὐλάχιστον.

Εἴς τινα δὲ τῶν ναῶν τοῦ βασιλείου τοῦ Pequ θυσιάζουσι κατ' ἔτος μίαν παρθένον εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ εἰδώλου. Ὁ ἱερεὺς ἐνδεδυμένος τὴν στολήν του τὴν πνίγει γυμνήν, καὶ ἀφ' οὗ χωρίσῃ τὴν καρδίαν της τὴν ῥίπτει κατὰ τοῦ εἰδώλου κτλ.

Ἀλλ' ἂν ὑπάρχωσιν δεισιδαιμονικαὶ ἀρεταί, εἶναι καὶ ἁμαρτίαι τοιαῦται· Ὁ Βραχμὰν δὲν νυμφεύεται ποτὲ παρθένον. Εἰς τὴν νῆσον Φορμόζαν θεωρεῖται ὡς ἔγκλημα νὰ γεννήσῃ ἡ ἔγκυος, πρὶν φθάσῃ εἰς τὸν τριακοστὸν πέμπτον τῆς ἡλικίας χρόνον· ὅθεν ἕως τότε ὑποκύπτει εἰς τοὺς πόδας τῆς ἱερείας, ἥτις πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ νόμου τὴν καταπατεῖ, ἕως οὗ ἀποβάλῃ.

Εἰς τὸ Pégu ὅταν οἱ μάγοι προμαντεύσωσι τὸν θάνατον τοῦ ἀῤῥώστου, θεωρεῖται ὡς ἁμάρτημα τὸ νὰ ἀναλάβῃ· ὅθεν ὅλοι τὸν ἀποφεύγουσι καὶ τὸν ὑβρίζουσι λέγοντες, ὅτι ἂν ἦτο καλὸς ἄνθρωπος, ἤθελε τὸν δεχθῇ ὁ θεὸς εἰς τὴν συνδιατριβήν του.

Εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Congo, Angoloe καὶ Matamba ὁ ἀνὴρ δύναται νὰ πωλήσῃ τὴν γυναῖκα, ὁ πατὴρ τὸν υἱὸν κτλ. Ἓν δὲ μόνον κατηγορεῖται ὡς ἁμάρτημα τὸ νὰ ἀρνηθῇ τις τὰ πρωτόλεια ἢ τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν εἰς τὸν μέγαν ἀρχιερέα!

Ἀγανακτοῦμεν δικαίως ἀκούοντες τοιαύτας ἀπανθρώπους πράξεις, οὔτε δυνάμεθα εὐκόλως νὰ τὰς πιστεύσωμεν· ἀλλ' ἂν ἐξετάσωμεν τὸ πρᾶγμα ἀκριβέστερον, θέλομεν εὕρει ὅτι γενικῶς ὡς ἀρετὴ ἐθεωρήθη ἔκπαλαι πᾶσα

πρᾶξις ἔχουσα τέλος τὸ κοινὸν καλὸν καὶ τὴν ὠφέλειαν τῆς πατρίδος· αὐτὴν μάλιστα φαίνεται ὅτι ἔχουσιν ἀρχὴν καὶ τὰ γελοιωδέστατα ἔθιμα μεταξὺ τῶν ἀγρίων αὐτῶν ἐθνῶν.

Ἡ κλοπὴ π. χ. ἦτο συγχωρημένη ἄλλοτε εἰς τὴν Σπάρτην, καθὼς τιμᾶται τὴν σήμερον εἰς τοὺς τόπους τῆς Ἀφρικῆς (Congo) ὅταν γίνηται φανερά. Οἱ δὲ Σπαρτιᾶται ἐπαίδευον μόνον τὴν ἀνεπιτηδειότητα τοῦ κλέπτου. Ὁποία παράδοξος, κατὰ τὸ φαινόμενον, συνήθεια! ἀλλ' ἂν ἐνθυμηθῶμεν ὅτι κατεφρόνουν τὰ πολύτιμα μέταλλα, εἶχον δὲ νόμισμα ὀγκωδέστατον ἀπὸ σίδηρον, θέλομεν καταλάβει ὅτι ἡ κλοπὴ περιωρίζετο εἰς τὰ ὠὰ καὶ τὰς ὄρνιθας, καὶ εἶχε σκοπὸν ὁ νομοθέτης νὰ καταστήσῃ ἀνδρείους καὶ ἀγρύπνους ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας τοὺς νέους. Ὁ νόμος ἄρα οὗτος ἐπιβλαβὴς βέβαια εἰς πλουσίους ἦτον ἴσως ὠφέλιμος εἰς τοὺς Σπαρτιάτας, οἵτινες ἔπρεπε νὰ φοβῶνται ὄχι ὀλιγότερον τοὺς Εἵλωτας παρὰ τοὺς Πέρσας, κατὰ τῶν ὁποίων τὴν ἄγρυπνον αὐτῶν ἀνδρίαν εἶχον μόνον νὰ ἀντιτάξωσιν.

Ὅταν κυνηγετικοί τινες λαοὶ ἑτοιμάζωνται περὶ τὸ τέλος τοῦ χειμῶνος νὰ μεταβῶσιν εἰς ἄλλον τόπον διὰ νὰ ζητήσωσι τροφήν, ἀναβιβάζοντες τοὺς γέροντας εἰς ὑψηλὰς δρῦς, κινοῦσι τὸν κορμὸν βιαίως· πολλοὶ τότε τῶν γερόντων τούτων πίπτουσι κάτω καὶ γίνονται σφάγιον τῶν βαρβάρων καὶ ἀπηνῶν ἐκείνων ἀνθρώπων. Ἡ σκληρότης αὕτη προῆλθεν ἴσως ἀπὸ τὴν ἰδέαν ὅτι οἱ μὴ δυνάμενοι οὗτοι δυστυχεῖς νὰ βασταχθῶσιν εἰς τὰ δένδρα ἦσαν πολὺ πλειότερον ἀδύνατοι νὰ ὑποφέρωσι τὰς κακουχίας τοῦ κυνηγίου· ἀλλ' ἔπρεπεν ἄραγε νὰ τοὺς ἀφίσωσιν ἀναχωροῦντες νὰ ἀποθάνωσι τὸν πικρὸν καὶ ἀλγεινότατον θάνατον τῆς πείνας, ἢ νὰ καταβρωθῶσιν ἀπὸ τὰ ἄγρια θηρία; Ἔκριναν ἀναγκαῖον βέβαια νὰ τοὺς ἀπαλλάξωσιν ἀπὸ τόσους πόνους μὲ τὴν παρὰ φύσιν ταύτην πατροκτονίαν.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς λαοὺς καὶ τὴν σήμερον ἔτι εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὴν νῆσον Φορμόζαν φονεύουσι τοὺς ἀπηλπισμένους ἀῤῥώστους διὰ τὸν αὐτὸν λόγον.

Ὁ δὲ νόμος συγχώρει ποτε εἰς τὴν Ἐλβετίαν τοὺς ἱερεῖς νὰ ἔχωσι παλλακίδας διὰ νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν σωφροσύνην τῶν ἄλλων γυναικῶν.

Μὴ γνωρίζοντες ἄρα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν πρώτην ἀφορμὴν τῶν τοιούτων παραλόγων καὶ δεισιδαιμόνων συνηθειῶν ἔχομεν δίκαιον νὰ θαυμάζωμεν· ἐπειδὴ πολλάκις ἀφ' οὗ ἐξέλιπεν ἡ αἰτία διέμειναν μόνον τὰ ἀποτελέσματα, εἴτε δι' ἀμέλειαν, εἴτε δι' ἀδυναμίαν τῶν διοικήσεων.

Ὅτε ὁ τόπος ἔμενεν ἀκατοίκητος ἢ σχεδὸν ἔρημος καὶ ἀγεώργητος, ἦτο εὔλογον νὰ δοθῶσι μεγάλα τεμένη ὡς ἀναθήματα εἰς διάφορα μοναστικὰ τάγματα· ἀλλὰ τοῦτο σήμερον φαίνεται ἀνόητον καὶ βλαπτικὸν εἰς τὴν κοινωνίαν· ἐπειδὴ ὅλα τὰ ἔθιμα ὅσα προξενοῦσι πρόσκαιρα ὠφελήματα ὁμοιάζουσι τὰ σανιδώματα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ πέσωσιν ἀφ' οὗ ὑψωθῶσι τὰ παλάτια.

Καθὼς ὁ Νουμᾶς καὶ ἄλοι παλαιοὶ νομοθέται, ὁ θεμελιωτὴς τοῦ βασιλείου τῶν Ἰγγασίων ἀνηγορεύθη εἰς τοὺς Περουβιάνους ὡς υἱὸς τοῦ ἡλίου καὶ τοὺς κατέπεισε μάλιςα νὰ πιστεύσωσιν ὅτι οἱ νόμοι τοὺς ὁποίους ἔφερεν ἦσαν θεῖοι. Τὸ πολιτικὸν τοῦτο τέχνασμα ἦτο βέβαια συγχωρημένον κατ' ἀρχὰς διὰ νὰ δώσῃ πλειοτέραν δύναμιν εἰς αὐτούς· ἀλλ' ἀφ' οὗ κατέβαλε τὰς βάσεις τῆς διοικήσεως, ἔπρεπε νὰ φανερώσῃ διὰ τῶν ἀπογόνων του τὸ ὠφέλιμον τέχνασμα, τὸ ὁποῖον μετεχειρίσθη καὶ προλαμβάνων τὰς μεταβολὰς τῶν ἠθῶν καὶ συμφερόντων τοῦ λαοῦ ἐχρεώστει νὰ μὴ ἀφίνῃ νὰ θεωρῶνται οἱ νόμοι ὡς ἀμετακίνητοι, ἐμποδίζοντες πᾶσαν μεταῤῥύθμισιν καθιστανομένην ἀναγκαίαν ἀπὸ αὐτὰ τὰ πράγματα. Ἔμειναν λοιπὸν καὶ ἐνταῦθα τὰ ἀποτελέσματα ἀφ' οὗ ἡ αἰτία εἶχε παύσει πρὸ πολλοῦ.

Ἐκ τῶν εἰρημένων συνάγομεν ὅτι ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ δεισιδαιμονία χαρακτηρίζουσιν εἰς πολλοὺς τόπους τὰς ἀρετὰς καὶ κακίας. Εὐχόμεθα λοιπὸν νὰ ἐξαπλωθῶσι παντοῦ ἡ *παιδεία* καὶ ἡ *χριστιανικὴ πίστις*, ἐπειδὴ ἀπὸ μόνας αὐτὰς ὁ ἄνθρωπος φωτιζόμενος μανθάνει τὰ ἀληθῆ καὶ πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τὴν κοινωνίαν καθήκοντα.

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΝΕΟΦΑΝΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ.

Εἰσαγγελεῖς, τρόπον τινά, εἰς τὸ δικαστήριον τῆς κοινῆς γνώμης, ὀφείλοντες νὰ καταμηνύωμεν τὰ φιλολογικὰ πλημμελήματα ἐκπληροῦμεν ἔργον βέβαια δυσάρεστον καὶ βαρύ· ἀλλ' ἔχοντες τὴν συνείδησιν καθαρὰν καὶ σκοπὸν μοναδικὸν τὴν ὠφέλειαν θέλομεν ἀναλάβει θαῤῥαλαίως εἰς τὸ ἑξῆς τὴν ἀνάλυσιν τῶν ἐκδιδομένων συγγραμμάτων. Εἰς τὴν αὐστηρὰν δὲ ταύτην κρίσιν ἐνδέχεται νὰ προσκρούσωμεν πολὺ καὶ νὰ πληγώσωμεν μάλιςα ἐνίοτε τὴν εὐαίσθητόν τινων φιλαυτίαν· ἀλλ' ἐνομίσαμεν χρέος νὰ παραβλέψωμεν τὰ ἰδιαίτερα συμφέροντα, ὅταν πρόκειται λόγος περὶ τῶν δημοσίων· ἐπειδὴ ἡ ἀκολασία τῆς φιλολογικῆς ἐλευθεροτυπίας, καθὼς καὶ τῆς πολιτικῆς, φαίνεται ἀναλόγως ἐπιβλαβὴς καὶ κινδυνώδης εἰς τὴν κοινωνίαν·

καθότι ὄχι μόνον ἀπὸ ματαιοφροσύνην πτωχαλαζονικὴν γεμίζει τοὺς ἡμιμαθεῖς ἢ καὶ ἀμαθεῖς, ἀλλὰ καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτὴν ἐπαπειλεῖ μὲ διαφθορὰν ἀδιόρθωτον. Κανεὶς τῷ ὄντι δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν μεταφράσεων, αἱ ὁποῖαι ἔβαλον ἀπό τινος εἰς ἐνέργειαν τὰ ἑλληνικὰ πιεστήρια, μόλις εὑρίσκονται σποράδην ὀλίγαι τινὸς λόγου ἄξιαι προωρισμέναι νὰ ἐπιπολάζωσιν εἰς τὸν ποταμὸν τῆς λήθης· ὅθεν οἱ ἐγνωσμένοι διὰ τὴν παιδείαν των ὁμογενεῖς οἱ Κων/ς. Σχινάδες π. χ. καὶ Μανοῦσοι καὶ Δόσιοι καὶ Φαρμακίδαι κτλ. οὔτε καταδέχονται νὰ ἔμβωσιν εἰς ἅμιλλαν καὶ νὰ φανῶσι μεταξὺ τῶν κοράκων καὶ κολοιῶν, τῶν ὁποίων οἱ κρωγμοὶ πνίγουσι τὴν φωνήν των. Φαίνεται δὲ ἐν τοσούτῳ καὶ αἰσχρόν, αὐτονομουμένης τῆς Ἑλλάδος, νὰ γράφωσι τόσον ἀπειροκάλως Ἕλληνες ἄνθρωποι τὴν ἰδίαν αὐτῶν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν ἐφιλοτιμοῦντο νὰ ὁμιλῶσιν ὅσῳ δυνατὸν ὀρθὰ καὶ νὰ σπουδάζωσιν ἐπιμελῶς ἔθνη βάρβαρα, ὄχι οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ ὁποῖοι ἔπειτα ἐπολιτίσθησαν προσριβόμενοι μὲ αὐτούς, ἀλλὰ καὶ οἱ Πέρσαι αὐτοί. Ἀλλ' ἡμεῖς ἔχομεν καὶ ἄλλας αἰτίας· ἐπειδὴ τὴν γλῶσσαν ταύτην διεφυλάξαμεν μόνον ἐλεεινὸν λείψανον ἀπὸ τῶν πατέρων μας τὴν πλουσίαν κληρονομίαν· αὐτὴ δὲ καὶ ἡ θρησκεία μόνη μᾶς διέκριναν πάντοτε ἀπὸ τοὺς τυράννους καὶ μᾶς ἔφερον εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν. Δὲν δύναται δὲ κανεὶς νὰ μᾶς ὑποπτεύσῃ δικαίως ὡς μικρολόγους, διότι φροντίζομεν τόσον περὶ τῶν λέξεων· ἐπειδὴ αἱ λέξεις παριςάνουσι τὰ νοήματα καὶ ἀναγκαζόμεθα σχεδὸν νὰ πιςεύσωμεν ὅτι δὲν ἔχει τις καθαρὰς τῶν πραγμάτων ἰδέας ὅταν δὲν δύναται, καθὼς πρέπει, νὰ τὰς ἐκφράσῃ. Διὰ τοῦτο ἐνθυμούμεθα μὲ λύπην καὶ ἐπιποθοῦμεν σχεδὸν τὴν μακαρίαν ἐκείνην ἐποχὴν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων, ὅτε δὲν ἐδιδάσκοντο βέβαια τόσα μαθήματα, ἐσπουδάζοντο ὅμως ὀλίγα μὲ πολὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἡ ἀνάγνωσις τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων ἦτο τὸ ἐντρύφημα τῶν μαθητῶν· ἐν ᾧ σήμερον νέοι ἐφωδιασμένοι, ὡς λέγουσι, μὲ ἀπολυτήρια μόλις δύνανται νὰ ὀρθογραφῶσιν, οὔτε ἔχουσιν ἀμυδρὰν ἰδέαν τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας.

Ἐπιθυμοῦντες νὰ βλέπωμεν τοῦ λοιποῦ πλειοτέραν φιλοκαλίαν καὶ κρίσιν καὶ μετριοφροσύνην εἰς τὰς φιλολογικὰς ἐπιχειρήσεις ἐδέχθημεν εὐχαρίστως τὴν ἀκόλουθον διατριβήν.

Ἐφημερὶς Ἀρχαιολογική

Ἀθῆναι ἐκ τῆς Βασιλικῆς Τυπογραφίας.

Οἱ σεισμοί, αἱ πυρκαϊαὶ καὶ οἱ πόλεμοι ἀφάνισαν πολλάκις τὴν ἱστορίαν

ὄχι μόνον ἐνδόξων ἀνδρῶν κατὰ μέρος ἀλλὰ καὶ ἐθνῶν ὁλοκλήρων, τὰ ὁποῖα διέπρεψαν ἄλλοτε. Αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ ἔχασαν διὰ μιᾶς τὴν κληρονομίαν πολλῶν αἰώνων, καὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος καταγινόμενον πάντοτε ν' ἀνακαλύπτῃ καὶ νὰ ἀνευρίσκῃ ὅσα ἄλλοτε μὲν ὑπῆρχον εἰς τὸν κόσμον, ἀλλὰ τὸ ῥεῦμα τοῦ χρόνου παρέσυρε, φαίνεται καταδικασμένον νὰ ἀγωνίζηται ματαίως ὡς ὁ Σίσυφος. Ἀλλὰ τὰ μέγιστα κατὰ τοῦτο κακὰ προῆλθον πάντοτε ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους. Οἱ Πέρσαι κυριεύσαντες ἄλλοτε τὴν Συρίαν καὶ Αἴγυπτον ἔκαυσαν ὅλα αὐτῶν τὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα ἦσαν πάμπολλα κατὰ τὸν Εὐσέβιον· ὅθεν μόλις ἔχομεν ἤδη ἀμυδράν τινα ἰδέαν τῶν δύο τούτων μεγάλων λαῶν τῆς ἀρχαιότητος ἀφ' ὅσα μόνον ὁ Ἡρόδοτος καὶ ὁ Σικελιώτης Διόδωρος ἔγραψαν ὡς ἐν παρόδῳ περὶ αὐτῶν. Οἱ δὲ Ἕλληνες νικηταὶ καὶ αὐτοὶ τῶν Ἀσιανῶν καίοντες τὰ πολυτελέστατα τῆς Περσεπόλεως ἀνάκτορα δὲν διεφύλαξαν βέβαια τὰ ἐν αὐτῷ σωζόμενα συγγράμματα. Οἱ Ῥωμαῖοι κατέκαιον καὶ αὐτοὶ τῶν χριστιανῶν τὰ βιβλία, καὶ χριστιανοὶ παρέδιδον ὁμοίως εἰς τὸ πῦρ τῶν ἐθνικῶν τὰ συγγράμματα, καθὼς τοῦτο συνέβη ἐπὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ ἐπὶ πάππα Γρηγορίου Ζ', τόσον ὥστε κατὰ τὸν Κλὰρκ φέροντα μάρτυρα τοῦ Νικήτα Χωνιάτου ἀνέκδοτον τεμάχιον, οἱ πρῶτοι προξένησαν πολὺ μεγαλητέραν παρὰ τοὺς δευτέρους φθοράν.

Γνωρίζομεν δὲ ὅτι ὁ Καλίφης Ὀμὰρ διέταξε νὰ καῇ ἡ πλουσιωτάτη τῆς Ἀλεξανδρείας βιβλιοθήκη ὡς περιττὴ, ἐν ᾧ ὑπῆρχε τὸ Κοράνιον, καὶ ὅτι 4000 λουτρὰ ἐθερμαίνοντο ἓξ ὁλοκλήρους μῆνας μὲ μόνα ταύτης τὰ χειρόγραφα! Ἀλλὰ τοσοῦτον ὑπερβολικὴ καὶ διὰ τοῦτο ἀπίθανος φθορὰ δὲν ἦτο βέβαια ἔργον μανιώδους μόνον καὶ μισαλλοδόξου ζήλου *τῶν ξένων*, ἐπειδὴ ἡ βιβλιοθήκη τῆς Κνίδου ἐπυρπολήθη ἀπ' αὐτοὺς τοῦ Ἱπποκράτους τοὺς ὀπαδοὺς, διότι οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης δὲν ἔστεργον νὰ ἀκολουθήσωσι τὰ δόγματα τοῦ ἐνδόξου τούτου τῆς ἰατρικῆς διδασκάλου. Τόσον *φίλαυτοι* καὶ *ἐκδικητικοὶ* ἦσαν καὶ εὑρίσκονται ἔτι τὴν σήμερον πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἔπρεπε νὰ χαρακτηρίζωσι μόνον φιλανθρωπία καὶ φιλομάθεια! Ἡ δὲ ἅλωσις τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ τοὺς Σαρακηνοὺς ἐμποδίσασα τὴν παρασκευὴν τοῦ παπύρου, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ παλαιοὶ ἔγραφον, δυσκόλευσε τὸν πολυπλασιασμὸν τῶν χειρογράφων διὰ τὸ δαπανηρὸν ἄλλης ὕλης, ὁποία ἡ περγαμηνή. Ἡ μεγάλη δὲ αὕτη δυστυχία, ἥτις ἐμποδίζει τὴν πρόοδον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἐπαναλαμβάνεται ὁμοίως ἀπὸ αἰῶνα εἰς αἰῶνα καὶ δὲν θέλει παύσει ἴσως ποτὲ

πρὶν παύσωσι καὶ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι νὰ καταδιώκωνται καὶ νὰ διασπαράττωνται ὡς θηρία ἄγρια. Ὁ Ῥοβὲρ Κόττων διηγεῖται ὅτι εὗρηκε τὸν μέγαν συνταγματικὸν χάρτην τῶν Ἄγγλων εἰς τὰς χεῖρας ῥάπτου, ὅστις ἦτο ἕτοιμος νὰ τὸν μεταχειρισθῇ ὡς μέτρον κόπτων φορέματα. Οἱ Ἄγγλοι ἀφάνισαν τῶν Ἰρλανδῶν τὰ χρονικὰ, οἱ Ἱσπανοὶ κατέστρεψαν ὅλα τῶν Ἀμερικανῶν τὰ βιβλία, εἰς δὲ τὴν ἀξιοδάκρυτον ἐποχὴν ἐκείνην τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ὅτε τὸ Ὀθωμανικὸν ξίφος ἐθέριζεν ἀνηλεῶς καὶ ἀδιακρίτως εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τοὺς τυχόντας, ἴδομεν ἡμεῖς αὐτοὶ διαφορουμένας πολυτίμους βιβλιοθήκας καὶ τὰ βιβλία πωλούμενα μὲ τὸ βάρος πρὸς καταφρόνησιν.

Μνημονεύονται δὲ ἐκτὸς τούτου καὶ συγγραφεῖς, οἱ ὁποῖοι εἴτε ἀπὸ ὑπερηφάνειαν, εἴτε ἀπὸ μανίαν κινούμενοι, ἔκαυσαν αὐτοχείρως εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς των πολλῶν χρόνων κόπους· Ἄλλων δὲ πολλὰ συγγράμματα εὑρίσκονται ἐκ διαλειμμάτων, καθὼς τῆς Lady Montagu ἐπιστολαὶ, καὶ τοῦ Πλουτάρχου αὐτοῦ τινὰ ἀποφθέγματα ἀνευρεθέντα ἀπὸ τὸν Μακιαβέλην. Ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ θάλασσα αὐτὴ κατέπιε διὰ μιᾶς θησαυροὺς πολυχρονίων γνώσεων. Ἔχομεν τώρα τὸ παράδειγμα τοῦ Γουαρίνου Βερονέζου, ὅστις ἐπιστρέφων πάλαι ποτὲ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀσίαν, ὅπου εἶχε συναγμένας ἑκατοντάδας χειρογράφων ἐναυάγησεν εἰς αὐτὰ τῆς Ἰταλίας τὰ παράλια· ὅθεν ἐλυπήθη τόσον ὁ φίλος, οὗτος τῶν λόγων ὥστε αὐθωρεὶ αἱ τρίχες του ἐλευκάνθησαν. Τίς ὅμως νὰ πιστεύσῃ ὅτι καὶ ὁ Πλάτων αὐτὸς, *ὁ θεῖος, ὁ δαιμόνιος* λεγόμενος Πλάτων, κινούμενος ἀπὸ φθόνον ἔμελλε νὰ διαφθείρῃ τοῦ Δημοκρίτου τὰ συγγράμματα, ἂν δὲν τὸν ἐμπόδιζον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, ὅτι ἦσαν ἤδη διεσπαρμένα εἰς πολλοὺς τόπους!

Ἂν ἀπὸ τὴν γενικὴν ταύτην ἔκθεσιν ἔλθωμεν εἰς μερικώτερα πράγματα, πληροφορούμεθα ὅτι μόλις ἔχομεν πολλοστημόριον τῶν Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων. Τοῦ Ἀριστοτέλους τὰ βιβλία παραδομένα ὡς παρακαταθήκη ἱερὰ εἰς τὸν ἄξιον αὐτοῦ μαθητὴν Θεόφραστον, καὶ μεταβάντα ἀπὸ τοῦτον εἰς τὸν Νηλέα καὶ τοὺς ἀπογόνους του ἔμενον ὑπὸ τὴν γῆν εὐρωτιῶντα καὶ σκωληκόβρωτα πολλοὺς χρόνους, ἕως οὗ ὁ Σύλλας κυριεύσας τὰς Ἀθήνας μετέφερεν αὐτὰ εἰς τὴν Ῥώμην· ἀλλ' ἡ σύγχυσις καὶ φθορὰ αὐτῶν ἦτο τοιαύτη τότε, ὥστε ὁ Ἄραψ ἰατρὸς Ἀβεῤῥόης διηγεῖται ὅτι μόλις ἐδυνήθη νὰ τὰ ἐννοήσῃ μετὰ τεσσαράκοντα ἀναγνώσεις ἀλλεπαλλήλους, ὅθεν ἔγραψε πέντε ὁλόκληρα βιβλία σχολίων πρὸς ἐπεξήγησιν.

Ἀπὸ τὰ 40 βιβλία τοῦ Πολυβίου διεσώθησαν μόνον πέντε· τοῦ Διοδώρου ἀπὸ 40 ὁμοίως δεκαπέντε μόνον· τοῦ Δίωνος Κασσίου ἀπὸ 80, εἰκοσιπέντε· τοῦ Ἀμμιανοῦ ἡ ἱστορία ἀρχίζει ἀπὸ τὸ τεσσαρακοστὸν βιβλίον· τῶν δὲ μεγάλων τραγικῶν μόλις καὶ τούτων περιελείφθησαν ὀλίγα κολοβὰ λείψανα· τοῦ Μενάνδρου δὲ μερικά τινα σποράδην τεμάχια διεσώθησαν, καὶ ἡ στέρησις αὕτη ὑπάρχει τόσῳ μᾶλλον λυπηρά, ὅσῳ ὁ ποιητὴς οὗτος ἦτο ζωγράφος τῶν ἐθίμων τοῦ καιροῦ του καὶ ἀξιόπιστος ἱστορικὸς τῶν παθῶν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας.

Πάσχοντες ἄρα ἔλλειψιν τόσων βιβλίων καὶ ἐξαιρέτως τῶν φιλοσοφικῶν καὶ ἱστορικῶν δὲν δυνάμεθα ποτὲ νὰ πιστεύσωμεν ὅτι γνωρίζομεν τὴν ἀρχαιότητα. Ἰδιαιτέρως δὲ ἔχομεν μάλιστα ἀμυδροτάτην ἰδέαν τῶν τεχνῶν, τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς καταστάσεως τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, τὴν ὁποίαν μόνον σχεδὸν ἀπὸ τὰ κολοβὰ καὶ διεφθαρμένα τοῦ Ἀριστοτέλους τεμάχια ἁπλῶς συμπεραίνομεν. Διὰ τοῦτο ἡ σπουδὴ τῆς ἀρχαιολογίας ἐκίνησε πρὸ πολλοῦ τὴν περιέργειαν ὅλων τῶν πολιτισμένων ἐθνῶν, καὶ πάντοτε σοφοὶ ἐφωδιασμένοι μὲ διάφορα τῶν διοικήσεων βοηθήματα, ἀποστέλλονται εἰς μακρυνοὺς τόπους διὰ νὰ ζητήσωσι μεταξὺ τῶν ἐρειπίων ἱστορικὰς μαρτυρίας, καὶ ἑταιρεῖαι συνιστῶνται, καὶ ἐφημερίδες ἐξ ἐπαγγέλματος ἐκδίδονται. Ὀλίγους βέβαια μεταξὺ τῶν πεπαιδευμένων λανθάνει πόσα οἱ Γάλλοι ἀνεκάλυψαν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὀλίγοι δὲν ἤκουσαν περὶ τοῦ Χαμπολλίωνος, ὅστις ἀκολουθῶν τὰ ἴχνη τοῦ Ἰούγγου, ἀλλ' εὐτυχέστερος παρ' αὐτὸν κατώρθωσε νὰ διαβάσῃ καὶ τὰ ἱερογλυφικὰ τῶν Αἰγυπτίων, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἕως τότε ἀληθῆ σφιγγὸς αἰνίγματα.

Ἡ δὲ Ἑλλὰς καὶ στενάζουσα ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας τόσους αἰῶνας εἵλκυε πάντοτε τὴν προσοχὴν τῶν περιηγητῶν διαφόρων ἐθνῶν καὶ ἐξαιρέτως τῶν Ἄγγλων. Αἱ ἀνασκαφαί, τὰ ἐκ τούτων παραγόμενα τῆς τέχνης ἀγλαόμορφα ἔργα, αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν μνημείων καὶ τὰ νομίσματα ἔδωκαν ὕλην συγγραμμάτων σπουδαίων εἰς τοὺς ζηλωτὰς τῆς ἀρχαιολογίας καὶ ἐφώτισαν τὴν ἱστορίαν τῶν ἐνδόξων ἐκείνων γενεῶν, αἱ ὁποῖαι κατέπληξαν τὸν κόσμον μὲ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν ἀγχίνοιαν.

Ἐκ τῶν εἰρημένων δὲ ὅλων αἱ ἐπιγραφαὶ συνιστῶσι τὸ οὐσιωδέστατον τῆς ἀρχαιολογίας μέρος· ἐπειδὴ εἰς αὐτὰς εὑρίσκομεν τὸ κείμενον νόμων, ψηφισμάτων, δημοσίων ὑπολογισμῶν, ἐγκωμίων, ἀναθημάτων, εἰσφορῶν, καὶ παμπόλλους περὶ χρονολογίας, θρησκείας, δημοσίου οἰκονομίας, νόμων

καὶ ἐπιστημῶν ἰδέας. Ἂν ἦτο ἀνάγκη, ἠθέλομεν φέρει τοῦ λόγου παράδειγμα τὰ μάρμαρα τῆς Πάρου, τὰ ὁποῖα παρέχουσι χρονολογίαν τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Κέκροπος μέχρι τῆς γεννήσεως τοῦ μεγ. Ἀλεξάνδρου. Τὰ πολύτιμα ταῦτα τῆς ἀρχαιότητος μνημεῖα μετακομισθέντα εἰς Σμύρνην ἀπὸ φιλολόγον καὶ ἐμπειρόκαλον ἄνδρα κατήντησαν εἰς βαναύσους κληρονόμους, οἱ ὁποῖοι ἀφ' οὗ ἔκαυσαν ἑκατὸν χειρόγραφα συναχθέντα καὶ αὐτὰ ὁμοίως εἰς τὴν Ἑλλάδα, παρημέλησαν τὰ μάρμαρα, καὶ ἐκινδύνευον βέβαια νὰ συντριφθῶσιν, ἂν κατὰ τὸ 1626 δὲν τὰ ἠγόραζεν ὁ Ἄγγλος Θωμᾶς Ἀρουνδέλ· ἀλλ' ἔμελλε νὰ πάθωσι πάλιν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἀγγλίαν ἐν καιρῷ τῶν ἐμφυλίων πολέμων ἐπειδὴ κατήντησαν νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς οἰκοδομικὴ ὕλη εἰς τοὺς τοίχους τινὸς ζῳοποιείου. Διαφυγόντα δὲ καὶ τὸν τοῦτον κίνδυνον εὑρίσκονται ἤδη εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Ὀξωνίας.

Ἡ μαρτυρία τῶν τοιούτων ἐπιγραφῶν θεωρεῖται ὡς πολὺ πλέον ἀξιόπιστος καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν ἱστορίαν διὰ τὴν μεγάλην αὐτῆς δημοσιότητα· ἐπειδὴ φαίνεται τῷ ὄντι ἀπίθανον νὰ ἀνέχωνται οἱ ἄνθρωποι πολὺν καιρὸν βλέποντες ψευδῆ χαραγμένα εἰς μαρμάρινα μνημεῖα.

Ἀλλ' οἱ ξένοι περιηγηταὶ ὡς παροδικὰ πτηνὰ δὲν ἐδύναντο νὰ ἀνακαλύψωσι διὰ τῶν ἐπιγραφῶν μεγάλα πράγματα εἰς τὴν Ἑλλάδα. Πολλάκις μάλιστα κατήντων νὰ ἀναπληρῶσι διὰ τῆς φαντασίας ὅ,τι πραγματικῶς δὲν εὕρισκον κτλ. Ὅθεν ἐπειδὴ Γάλλοι καὶ Ἄγγλοι καὶ Γερμανοὶ καὶ Ἰταλοὶ φιλοτιμοῦνται σήμερον νὰ ἀνερευνῶσι τὴν νέαν, οὕτως εἰπεῖν, καὶ ὀλιγοχρόνιον αὐτῶν ἀρχαιότητα, ἦτο ἀναγκαῖον καὶ ἔντιμον οἱ Ἕλληνες νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν ἐξέτασιν ταύτην. Ἀλλὰ τοῦτο ἦτο ἀδύνατον νὰ γένῃ ἕως οὗ ἡ κυβέρνησις προθυμουμένη εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν δόξαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος ἔλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν της τὴν συσταθεῖσαν πρό τινων μηνῶν ἀρχαιολογικὴν ἑταιρείαν, καὶ διέταξε τὴν ἔκδοσιν ἀρχαιολογικῆς ἐφημερίδος.

Τοῦ περιοδικοῦ τούτου συγγράμματος ἐφάνη ἤδη ὁ πρῶτος ἀριθμὸς περιέχων συνοπτικὴν ἔκθεσιν τῶν γενομένων μέχρι τοῦδε ἀρχαιολογικῶν ἀναζητήσεων εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἀνάγνωσιν περιέργων τινων ἐπιγραφῶν, ἔργα τοῦ Κ. Α. Ῥαγκαβῆ, τὸν ὁποῖον εὑρίσκομεν περιχαρῶς εὐδοκιμοῦντα καὶ εἰς τοῦτον τὸν κλάδον τῆς φιλολογίας. Ὅθεν ἐπαινοῦντες τὸν ζῆλόν του εὐχόμεθα νὰ εὕρῃ καὶ ἄλλους μιμητάς. Τοῦτο δὲ ἦτον ἴσως εὐκολώτερον, ἂν ἡ σύνταξις ἀρχαιολογικῶν διατριβῶν δὲν ἔμεινεν ἀφωρισμένη μόνον εἰς ὀλίγους τινας, ἀπὸ τοὺς ὁποίους σύγκειται ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐπιτροπή.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν δὲ διόλου ὅτι ἀφ' οὗ ἐξαντλήσῃ τὴν ὑπάρχουσαν ἤδη

ὕλην ἡ ἀρχαιολογικὴ αὕτη ἐφημερὶς, τὴν ὁποίαν συνιστῶμεν θαῤῥαλέως εἰς τὸ κοινὸν, θέλει συμπεριλάβει καὶ τὰς διαφόρους καλὰς καὶ βιομηχανικὰς τέχνας, πρὸς δὲ τούτῳ καὶ τὴν κατάστασιν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς δημοσίου οἰκονομίας κατὰ τοὺς καιροὺς τῶν διαφόρων τῆς Ἑλλάδος πολιτειῶν, ὥστε βαθμηδὸν νὰ καταντήσῃ τὸ σύγγραμμα κατὰ πάντα ὅμοιον μὲ τὰ ἐκδιδόμενα εἰς τὴν φωτισμένην Εὐρώπην.

Βίοι τῶν ἐνδόξων φιλοσόφων τῆς Ἑλλάδος μεταφρασθέντες.

Εἰς ὀλίγους βέβαια εἶναι ἄγνωστον τὸ ὄνομα τοῦ Φενελλῶν· ἐπειδὴ ὁ περίφημος οὗτος ἀρχιερεὺς τῆς Γαλλικῆς ἐκκλησίας δὲν ἔχει ἴσως ὅμοιον ἄλλον κατὰ τὴν εὐφράδειαν· ἀλλ' εἰς ἡμᾶς γίνεται πολὺ πλέον περισπούδαστος καὶ εὐάρεστος, καθότι ἔλαβε ὡς ὕλην τῶν συγγραμμάτων του, ὅ,τι συντελεῖ ἀμέσως εἰς τὴν ὀρθὴν παιδαγωγίαν, τὴν ὁποίαν φιλοτιμούμεθα νὰ εἰσάξωμεν. Κανεὶς τῳόντι δὲν ἔγραψε μὲ τοσαύτην χάριν καὶ πειθὼ καὶ εὐφυΐαν ὡς ὁ Φενελλῶν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Ὁ Τηλέμαχος τοῦ ὁποίου τὴν ἀρχικὴν ἰδέαν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Ὅμηρον καὶ Βιργίλιον, ἐφάνη μέχρι τοῦδε ἀμίμητον σύγγραμμα. Πουθενά ἀλλοῦ τῷ ὄντι δὲν εὑρίσκομεν τόσον ζωηρὰς τῶν παθῶν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας εἰκόνας, τόσον ἀκριβεῖς παραστάσεις τῶν διαφόρων σκηνῶν τοῦ βίου, τόσον ἔρωτα τῆς ἀρετῆς, τόσον δὲ μῖσος πρὸς τὴν κακίαν, ἥτις ἀφανὴς τὸ πρῶτον καὶ ἀνεπαίσθητος συναυξάνει μὲν καὶ συνηλικιοῦται, δὲν συγγηράσκει ὅμως κατὰ δυστυχίαν πάντοτε μὲ τὸν ἄνθρωπον.

Ἀλλ' ἕτερον ἐξίσου ἀξιόλογον σύγγραμα τοῦ ἀοιδήμου τούτου ἀνδρὸς, *οἱ βίοι τῶν φιλοσόφων τῆς Ἑλλάδος* συντεθειμένον βέβαια μὲ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἔλειπε μέχρι τοῦδε εἰς ἡμᾶς. Ἡ ἔλλειψις δὲ αὕτη ἦτο ἀληθῶς λυπηρὰ, ἐπειδὴ δυσκόλως δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν συνηγμένας εἰς ἓν βιβλίον ὅσας ἰδέας ὁ Φενελλῶν ὡς Ἀττικὴ αὐτόχρημα καὶ Ὑμήττειος μέλισσα ἀπάνθισε πολλαχόθεν διὰ νὰ συντάξῃ τὴν ἱστορίαν τῶν ἐνδοξοτάτων φιλοσόφων τῆς ἀρχαιότητος καὶ νὰ πυκνώσῃ, τρόπον τινὰ, ἢ νὰ συνάψῃ εἰς μικρὸν ὄγκον τὰς διαφόρους αὐτῶν ἰδέας περὶ πολιτικῶν καὶ φιλοσοφικῶν ἐπιστημῶν ἐν γένει.

Τὸ βιβλίον τοῦτο μετεφράσθη, νομίζομεν, ἐν καιρῷ διὰ νὰ παραδοθῇ εἰς τὰς χεῖρας τῆς σπουδαζούσης ἤδη μὲ προθυμίαν ἀπαράμιλλον νεολαίας. Ἐπειδὴ βάσις τῆς παιδείας πρέπει πάντοτε νὰ ὑπάρχῃ ἡ ἐθνικὴ γλῶσσα

καὶ ἱστορία, καθὼς χρεωστοῦμεν νὰ γνωρίζωμεν πρῶτον καλῶς τὴν πατρίδα ἡμῶν, πρὶν ἐπιχειρήσωμεν νὰ μάθωμεν τὴν γεωγραφίαν τῶν ξένων τόπων.

Συνιστῶντες δὲ τὸ σύγγραμμα τοῦτο λαμβάνομεν ἀφορμὴν νὰ ῥίψωμεν ἐνταῦθά τινας ἰδέας περὶ μεταφράσεως. Ἡ καλὴ μετάφρασις εἶναι μέγα καὶ δυσκατόρθωτον ἔργον. Ὁ μεταφραστὴς χρεωστεῖ νὰ ἦναι κάτοχος τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα διαλαμβάνονται εἰς τὸ μεταφραζόμενον σύγγραμμα, ἔπειτα νὰ γνωρίζῃ κάλλιστα καὶ νὰ ὁμιλῇ εἰ δυνατὸν καθαρῶς ὄχι μόνον τὴν γλῶσσαν τοῦ πρωτοτύπου, ἀλλὰ καὶ ἐκείνην εἰς τὴν ὁποίαν σκοπεύει νὰ γράψῃ· ἐπειδὴ συχνάκις καὶ εἰς σπουδαῖα συγγράμματα ἀπαντῶνται φράσεις, τὰς ὁποίας μανθάνει ἀπὸ τὴν κοινὴν συνήθειαν, σπανίως δὲ εὑρίσκει εἰς λεξικά.

Διὰ τοῦτο κατ' αὐτὴν τὴν περίστασιν συμβουλεύομεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ μεταφυτεύσωσι, τρόπον τινα, εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γῆν, τὰ προϊόντα ξένης τινος καὶ μακρυνῆς χώρας, νὰ προετοιμάζωνται μὲ τὰς ἀναγκαίας εἰς τοῦτο γνώσεις, ἂν θέλωσι νὰ ὠφελήσωσι καὶ νὰ ὠφεληθῶσιν ἀμοιβαίως.

Ἀλλὰ τὸ σύγγραμμα, τὸ ὁποῖον ἀναγγέλλομεν καὶ κρίνομεν μάλιστα ὡς ἐν παρόδῳ ἐνταῦθα, φέρει χαρακτῆρα ἐθνικὸν, ὡς πραγματευόμενον τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ βιωτικὴν ἱστορίαν τῶν διασημοτάτων τῆς Ἑλλάδος φιλοσόφων, ὅθεν ἐφωδιασμένον μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Φενελλῶνος, ὡς μὲ ἀπόλυτον διαβατήριον, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλει εἰσχωρήσει παντοῦ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν. (3.)

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Τρόπος τοῦ παχύνειν τοὺς χοίρους ἄνευ αὐξήσεως τροφῆς.

Πολλάκις ἀπαντήσαμεν εἰς τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν χοίρους, οἵτινες εἶχον διαπερασμένον εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ῥύγχους των κρίκον (χαλκᾶ) ἀπὸ χοντρὸν σιδηροῦν σύρμα, ἔχοντα διάμετρον περίπου δεκαοκτὼ γραμμῶν. Ἐνομίσαμεν κατ' ἀρχὰς ὅτι ὁ κρίκος οὗτος ἐχρησίμευε νὰ ἐμποδίζῃ τὰ παμφάγα ταῦτα ζῶα ἀπὸ τοῦ νὰ βλάπτουν τὰ φυτὰ καὶ λοιπὰ καὶ νὰ ἀνασκάπτουν τὴν γῆν. Ἀλλ' ἐπληροφορήθημεν παρὰ τῶν κατοίκων ὅτι ἐχρησίμευε μόνον διὰ νὰ τὰ παχύνῃ, καὶ ἰδοὺ μὲ ποῖον τρόπον. Ἡ στενοχωρία τὴν ὁποίαν δοκιμάζουν ἐξ αἰτίας τοῦ κρίκου τούτου, τὸν ὁποῖον δὲν δύνανται νὰ ἐκβάλλουν, τοὺς φέρει εἰς ἔκστασιν καὶ ἀδημονίαν καὶ τοὺς βιάζει νὰ οἰκουροῦν, μένοντες εἰς τὴν κοίτην των· ἐπειδὴ ἀφοῦ δοκιμάσωσι παντοιο-